

Titel: Indøvelse i Christendom

Citation: "Indøvelse i Christendom", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K12*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2008 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ic-txr-shoot-id1bb6ea10-4d00-45f6-a44e-4c19b2f83167.pdf> (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K12

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Sammenfatning

SK har fået ideen til »'Kommer hid alle I, som arbeide og ere besværede, jeg vil give Eder Hvile'« i april 1848, altså omtrent samtidig med udgivelsen af *Christelige Taler*. I juni har han udkastet en disposition til skriftet, der er skrevet færdig i løbet af sommeren. Dog er den afsluttende 'morale' først kommet til senere, hvornår er det ikke muligt nærmere at bestemme, men i hvert fald inden november 1849. En tilføjet passage i afsnittet »A. Hans Livs første Afsnit« hentyder desuden formentlig til forordet til H.L. Martensen *Den christelige Dogmatik*, der udkom i sommeren 1849.* »'Salig Den, som ikke forarges paa mig'« er skrevet lidt senere, idet ideen optræder første gang i en optegnelse fra den 20. juli 1848. Begge disse skrifter angives af SK som liggende færdige primo/medio august. Senere samme måned nedfældes dispositionen til »Fra Høiheden vil han drage Alle til sig«, hvis første tale er en allerede udarbejdet prædiken holdt den 1. sept. 1848 i Vor Frue Kirke. I løbet af efteråret har SK desuden færdiggjort *Sygdommen til Døden* og »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«, og han er i optegnelserne fra denne tid stærkt optaget af den store betydning, han tillægger sin nye udgivelse. I slutningen af november 1848 udkaster han en ambitiøs plan betitlet »Fuldendelsens samtlige Værker«, der skal rumme *Sygdommen til Døden*, »Den bevæbnede Neutralitet« og de to skrifter, der senere indgår som nr. I og II i *IC*. Sideløbende hermed skriver han på »Fra Høiheden vil han drage Alle til sig«, der først er færdig i begyndelsen af 1849.

SKs journaler fra januar 1849 og frem præges af omstændelige overvejelser om udgivelsen af »Fuldendelsens Værker«, der skal opfattes som et »Forsøg til Christendommens Indførelse i Christenheden«. SK frygter i den forbindelse at blive taget for en apostel i stedet for et geni, men ytrer også et mere privat behov for at hvile ud ved helt at opgive forfattervirksomheden og fx søge embede som præst. Den 4. juni nævnes så for første gang titlen *Indøvelse i Christendom*, men SK er endnu ikke på det rene med, om der er tale om én bog eller tre separate skrifter. Vanskeligheden går på skrifternes pseudonymitet, og her er især »Fra Høiheden vil han drage Alle til sig« problematisk, bl.a. fordi det indeholder den nævnte prædiken, der oprindeligt blev holdt i hans eget navn. Et stykke tid har SK af samme grund opfattet *IC* som kun omfattende »'Kommer hid alle I, som arbeide og ere besværede, jeg vil give Eder Hvile'« og »'Salig Den, der ikke forarges paa mig'«, mens »Fra Høiheden vil han drage Alle til sig« var et selvstændigt skrift.

Helt frem til september 1849 fremgår det af SKs optegnelser, at »Fra Høiheden vil han drage Alle til sig« holdes ude af *IC*, men i begyndelsen af oktober beslutter han sig endelig for at gøre dette skrift pseudonymt og indlemme det som »Nr. III« i *IC*. Denne beslutning er effektueret den 9. oktober, og herefter har SK arbejdet med forordet. De urealiserede planer om en subscriptionsindbydelse og »En velvillig Henvendelse til Samtidige«, der skulle ledsage bogen, er sværere at datere, men er udkastet før forordet. Det er imidlertid først flere måneder senere, den 20. aug. 1850, at bogen indleveres til trykning, ifølge SK selv blandt andet for at indrømme Rasmus Nielsen »Pladsen til at rykke ud« (NB20:120).* I det lange tidsrum fra oktober 1849 til udgivelsen af *IC* har SK også arbejdet med genrebestemmelsen og fx opgivet undertitlen »Et Bidrag til Christendommens Indførelse i Christenheden« og på et sent tidspunkt også angivelsen »Et Forsøg«.